

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Αχαρνών 2, 101 76 Αθήνα, Τηλ. 210-2124331, Fax : 210-2124524

Αθήνα, 6/9/2017
Αριθμ. Πρωτ.: 218

Προς:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και ΑΚΕ

ΘΕΜΑ: «Θρησκευτική σφαγή ζώων χωρίς αναισθητοποίηση»

ΣΧΕΤ: 1. Η Ερώτηση 4351/21-3-2017 ✓
2. Η Ερώτηση 4767/4-4-2017 ✓
3. Η Ερώτηση 5684/17-5-2017 ✓

Απαντώντας στις παραπάνω Ερωτήσεις που κατέθεσαν οι Βουλευτές **κ.κ. Έ. Ράπτη, Ε. Ζαρούλια, Η. Παναγιώταρος** και **Χ. Παππάς**, σας πληροφορούμε τα εξής:

Σχετικά με το ζήτημα της σφαγής των ζώων για θρησκευτικούς σκοπούς χωρίς αναισθητοποίηση, σημειώνεται ότι η ενωσιακή νομοθεσία δίνει τη δυνατότητα εφαρμογής κανόνων σφαγής χωρίς αναισθησία για θρησκευτικούς σκοπούς, κατά παρέκκλιση της λοιπής υφιστάμενης ενωσιακής νομοθεσίας. Επιπλέον, αναφέρεται ότι οι υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν προτίθενται επί του παρόντος, να τροποποιήσουν τις παραπάνω ρυθμίσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, διευκρινίζεται ότι η δυνατότητα τέλεσης θρησκευτικών σφαγών (kosher, halal) χωρίς αναισθησία υφίσταται στην ελληνική έννομη τάξη ήδη από το 1996, προβλεπόμενη στο π.δ. 327/1996 (Α' 221), το οποίο ενσωμάτωσε την οδηγία 93/119/ΕΚ.

Ειδικότερα, στο άρθρο 2 παρ. 8 του π.δ. 327/1996 προβλέπονται τα ακόλουθα: «Αρμόδια αρχή: η αρμόδια κεντρική Δ/ση Κτηνιατρικής της Γενικής Δ/σης Κτηνιατρικής και κάθε νομαρχιακή κτηνιατρική αρχή η οποία διενεργεί τους κτηνιστρικούς ελέγχους. Η θρησκευτική αρχή της χώρας για λογαριασμό της οποίας πραγματοποιούνται οι εν λόγω σφαγές είναι αρμόδια για την εφαρμογή και τον έλεγχο των ειδικών διατάξεων που εφαρμόζονται στη σφαγή που γίνεται με ορισμένους θρησκευτικούς τύπους. Όσον αφορά τις λοιπές διατάξεις του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος η αρχή αυτή ενεργεί υπό την ευθύνη του επίσημου κτηνιάτρου όπως ορίζεται στο άρθρο 2 του Προεδρικού Διατάγματος 410/1994 (Α' 231)».

Επιπλέον, στο άρθρο 5 π.δ. 327/1996 ορίζονται τα εξής:

«1. Τα μόνοπλα, τα μηρυκαστικά, οι χοίροι, τα κουνέλια και τα πουλερικά που φέρονται στα σφαγεία για σφαγή πρέπει:

α) Να μετακινούνται και όπου είναι απαραίτητο να σταυλίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παραρτήματος Α' του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος.

β) Να ακινητοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παραρτήματος Β' του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος.

γ) Να αναισθητοποιούνται πριν τη σφαγή ή να θανατώνονται ακαριαία σύμφωνα με τις διατάξεις του παραρτήματος Δ' του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος.

2. Οι απαιτήσεις της παραγράφου 1 εδάφιο γ) του παρόντος άρθρου δεν ισχύουν για τα ζώα για τα οποία ορισμένοι θρησκευτικοί τύποι απαιτούν ειδικές μεθόδους σφαγής».

Τέλος, στο Παράρτημα Β του π.δ. 327/1996 προβλέπεται ότι: «Ωστόσο σε περίπτωση σφαγής για θρησκευτικούς λόγους είναι υποχρεωτική η ακινητοποίηση των βοειδών πριν τη σφαγή με μηχανική μέθοδο ώστε να αποφεύγεται οποιοσδήποτε πόνος, ταλαιπωρία και διέγερση, καθώς και οποιοδήποτε τραύμα ή κάκωση».

Συνεπώς, η Ελλάδα ήδη με το π.δ. 327/1996 έχει θεσπίσει διατάξεις που επιτρέπουν τη θρησκευτική σφαγή χωρίς αναισθησία.

Επίσης, επισημαίνεται ότι, μετά την έκδοση της οδηγίας 93/119/ΕΚ εκδόθηκε ο Κανονισμός 1099/2009, ο οποίος επιτρέπει στα κράτη μέλη να διατηρήσουν την παρέκκλιση από την υποχρέωση αναισθησίας για τις θρησκευτικές σφαγές, δίνοντας ωστόσο τη διακριτική ευχέρεια στα κράτη μέλη (όπως έπραττε και η οδηγία 93/119/ΕΚ) να λαμβάνουν αυστηρότερα μέτρα προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 26 του Κανονισμού 1099/2009. Ρητά άλλωστε αναγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 18 του Κανονισμού 1099/2009 ότι «Η παρέκκλιση από την υποχρέωση αναισθητοποίησης σε περιπτώσεις σφαγής σε σφαγεία στο πλαίσιο λαιτρευτικών τύπων έχει θεσπιστεί από την οδηγία 93/119/ΕΚ. Επειδή οι κοινοτικές διατάξεις που ισχύουν για τη σφαγή στο πλαίσιο λαιτρευτικών τύπων έχουν μεταφερθεί με διαφορετικό τρόπο στις εθνικές νομοθεσίες, ανάλογα με το εθνικό πλαίσιο, και δεδομένου ότι οι εθνικοί κανόνες λαμβάνουν υπόψη πτυχές που υπερβαίνουν τον σκοπό του παρόντος κανονισμού, είναι σκόπιμο να διατηρηθεί μεν η παρέκκλιση από την υποχρέωση αναισθητοποίησης πριν από τη σφαγή, αλλά να παρασχεθεί κάποιο περιθώριο επικουρικότητας σε κάθε κράτος μέλος. Κατά συνέπεια, ο παρών κανονισμός σέβεται το δικαίωμα της ελευθερίας θρησκείας, καθώς και την ελευθερία εκδήλωσης του θρησκευτή ή των πεποιθήσεων του ατόμου με τη λαιρεία, την εκπαίδευση, την άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων και τις τελετές, όπως αυτό κατοχυρώνεται από το άρθρο 10 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Σημειώνεται επιπλέον ότι, η Ελλάδα, η οποία είχε προβλέψει τη δυνατότητα τέλεσης θρησκευτικών σφαγών ήδη με το ανωτέρω π.δ. 327/1996, όχι μόνο δεν εισήγαγε κάποια διάταξη απαγόρευσης της σφαγής με λαιτρευτικούς τύπους με βάση το άρθρο 26 του Κανονισμού 1099/2009, αλλά σαφώς προέβλεψε στον ν. 4235/2014 (Α' 32) ειδικό πλαίσιο διοικητικού ελέγχου και κυρώσεων για τις περιπτώσεις θρησκευτικών σφαγών.

Ειδικότερα, στον ν. 4235/2014 υφίστανται οι ακόλουθες προβλέψεις για τις θρησκευτικές σφαγές:

α) Το άρθρο 13 περ. 1 κβ' του ν. 4235/2014, το οποίο ορίζει ότι αν κατά τον επίσημο έλεγχο διαπιστωθούν μη συμμορφώσεις που θίγουν ή θέτουν σε κίνδυνο την υγεία των ζώων, τη δημόσια υγεία, τη λειτουργικότητα των συστημάτων σήμανσης και καταγραφής των ζώων και την καλή διαβίωση των ζώων, οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα, τα οποία, με την επιφύλαξη της τήρησης

των ειδικότερων διατάξεων και μέτρων που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις, συνίστανται, κατά περίπτωση, στα ακόλουθα: (...)

«κβ) αύξηση της συχνότητας των αυτοελέγχων κατά τη σφαγή ζώων για θρησκευτικούς λόγους (θρησκευτική σφαγή), το στάδιο πριν την απελευθέρωση του ζώου από την ακινητοποίηση και πριν την εκδορά ή το ζεμάτισμα».

β) Το άρθρο 23 του ν. 4235/2014, στο οποίο προβλέπονται διοικητικές κυρώσεις επί μη συμμόρφωσης στους τομείς των τροφίμων, των ζωοτροφών, της υγείας και προστασίας των ζώων και της διαχείρισης ΖΥΠ και ΠΠ. Ειδικότερα, στο άρθρο 23 παρ. 2 περ. ε' (τομέας προστασίας ζώων), υποτομέας προστασίας των ζώων κατά τη σφαγή η θανάτωσή τους, προβλέπονται ως υποκατηγορίες μη συμμόρφωσης που επισύρουν την επιβολή διοικητικών κυρώσεων οι ακόλουθες περιπτώσεις 31, 34 και 35:

- Περίπτωση 31: *«Μη συμμόρφωση του υπευθύνου της επιχείρησης με την υποχρέωση απασχόλησης επαρκούς αριθμού προσωπικού, που να έχει κατάλληλο βαθμό ικανότητας και να κατέχει πιστοποιητικό για:*

α) το χειρισμό, τη φροντίδα, την ακινητοποίηση, την αναισθητοποίηση, την αξιολόγηση της αναισθητοποίησης, την αγκίστρωση ή ανύψωση, την αφαίμαξη και τη σφαγή των ζώων,

β) το χειρισμό, τη φροντίδα, την ακινητοποίηση, την αγκίστρωση ή ανύψωση, την αφαίμαξη και τη σφαγή των ζώων (θρησκευτική σφαγή).»

Συνεπώς, στο ως άνω άρθρο αναγνωρίζεται σαφώς η θρησκευτική σφαγή (η οποία εκ των πραγμάτων γίνεται χωρίς αναισθητοποίηση, όπως προκύπτει από την αντιπαράβολή της διατύπωσης της παρ. α' με την παρ. β' της ως άνω περίπτωσης 31 του άρθρου 23 παρ. 2 περ. ε' του ν. 4235/2014).

- Περίπτωση 34: *«Η μη πραγματοποίηση της θρησκευτικής σφαγής στο σφαγείο».*

Επομένως, στο ως άνω άρθρο αναγνωρίζεται σαφώς η θρησκευτική σφαγή και ο μόνος περιορισμός είναι ότι αυτή πρέπει να γίνεται εντός σφαγείου (όπως ακριβώς προβλέπει και ο Κανονισμός 1099/2009). Επομένως και από αυτή τη διάταξη προκύπτει εξ αντιδιαστολής ότι η θρησκευτική σφαγή εντός σφαγείου είναι επιτρεπτή και δε συνιστά παράβαση της υφιστάμενης νομοθεσίας.

- Περίπτωση 35: *«Μη συμμόρφωση των ατόμων που είναι υπεύθυνα για τη θρησκευτική σφαγή, με την πραγματοποίηση τακτικού ελέγχου που διασφαλίζει τη μη εμφάνιση ευαισθησίας στο ζώο πριν την ελευθέρωση του από την ακινητοποίηση και πριν υποβληθεί σε εκδορά ή ζεμάτισμα».*

Συνεπώς, ήδη από το 1996 (με το π.δ. 327/1996), όπως επιβεβαιώθηκε και το 2014 (με τον ν.4235/2015) υφίσταται θεσμικό πλαίσιο για τις θρησκευτικές σφαγές. Για τα ως άνω έχει εκδοθεί άλλωστε και η υπ' αριθμ. 92/2017 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους σύμφωνα με την οποία είναι δυνατή η τέλεση θρησκευτικών σφαγών χωρίς αναισθησία με βάση το υφιστάμενο εθνικό δίκαιο.

Σημειώνεται λοιπόν ότι, στο πλαίσιο αυτών των ήδη υφιστάμενων διατάξεων της ελληνικής νομοθεσίας εκδόθηκε και η αριθ. 951/44337/2017 απόφαση του Υπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Καθορισμός των αναγκαίων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1099/2009 του Συμβουλίου (ΕΕ L 303, 18.11.2009, σ. 1), σχετικά με τη σφαγή ζώων σε σφαγεία στο πλαίσιο λαιρευτικών τύπων»

(Β' 1447/27.4.2017), με την οποία τέθηκαν αυστηρότεροι εθνικοί κανόνες για τη σφαγή στο πλαίσιο λατρευτικών τύπων.

Επιπλέον, όσον αφορά στις εξαγωγές σφάγιων που έχουν σφαγεί σύμφωνα με τις θρησκευτικές απαιτήσεις των χωρών υποδοχής τους, πληροφοριακά αναφέρεται ότι σύμφωνα με τα μέχρι στιγμής δεδομένα πραγματοποιούνται εξαγωγές από τη Γαλλία, Ρουμανία, την Ισπανία και την Πολωνία προς Αραβικές χώρες και προς το Ισραήλ.

Τέλος, σχετικά με τη λειτουργία παράνομων σφαγείων, σημειώνεται ότι το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων μέσω της αρμόδιας υπηρεσίας του (Διεύθυνση Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης) ανταποκρίνεται άμεσα σε κάθε συγκεκριμένη καταγγελία, που αφορά σε παραβιάσεις της Εθνικής και Ενωσιακής Νομοθεσίας σχετικά με τα σφαγεία, τη σφαγή των ζώων κ.λ.π.. Πληροφοριακά αναφέρεται ότι για την εξάλειψη των στεγάστρων σφαγής και τη διευκόλυνση των παραγωγών σε μικρά νησιά είναι ήδη σε ισχύ το π.δ. 23/2014 (Α' 40).

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Βουλευτή κα Έ. Ράπτη
2. Βουλευτή κα Ε. Ζαρούλια
3. Βουλευτή κ. Η. Παναγιώταρο
4. Βουλευτή κ. Χ. Παππά